

תאריך עדכון:

שם ומספר הקורס:

זהויות לאומיות בקונפליקט - לאומיות בצל הדת במזרח התיכון המודרני

סוג הקורס: (שיעור)

שנת לימודים: תשע"ח סמסטר: סימסטריאלי היקף שעות: 19.5 שעות, 13 מפגשים

הקורס מהווה מסע אל נבכי ההיסטוריה הלאומית של ארבעה עמים מזרח תיכוניים מראשיתם ועד ימינו. הקורס סוקר את מעורבות הדת בתהליך התהוות ארבעת הלאומים כרקע לחוסר יציבות האיזור הן פנימית (מדע המדינה/ היסטוריה של המזרח התיכון) והן בינלאומית (יחסים בינלאומיים). הקורס מנתח את הלאומים המזרח תיכוניים מתוך פרספקטיבה מחקרית מערבית.

א. מטרת הקורס

הקניית ידע ביחודיותה של הלאומיות המזרח תיכונית על ארבע תצורותיה (יהודית, ערבית, טורקית ופרסית) ביחס ללאומיות המערבית הקלאסית והשפעתה על חוסר יציבות בתוך ובין המדינות המזרח תיכוניות.

ב. תוכן הקורס:

הקורס פותח בהגדרת הלאומיות הקלאסית האירופית ומייד מתמקד בהתהוות היסטורית-פילוסופית של ארבעת הלאומים המזרח תיכוניים מראשיתם ועד ימינו. לבסוף, הקורס מבקש למצוא מכנה משותף לחוסר היציבות הפנימית הנובעת ממאבקי דת/מדינה בכל אחד מהעמים עם זיקה לסכסוכים המתמשכים בין העמים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1 - 2	צמיחת הלאומיות באירופה, מאפייניה החילוניים וחדירתה למזה"ת, נפוליאון ותרומתו לקידום הרעיונות הלאומיים, מרכיבי הלאומיות הקלאסיים והפוסט-מודרניים	James, Paul, <u>Globalism, Nationalism, Tribalism: Bringing Theory Back</u> , London: Sage, 2006. אנדרסון, בנדיקט, <u>קהילות מדומיינות</u> , תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1999. גלנר, ארנסט, <u>לאומים ולאומיות</u> , תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1994.
3 - 4	לאומיות טורקית - מעות'מנית אסלאמית ללאומיות טורקית וחזרה לחיק האסלאם	Kerner, Robert, "Russia, the Straits and Constantinople, 1914-5". <u>Journal of Modern History</u> 1, 1929, pp. 400-415. Lewis, Bernard, "The Impact of the

<p>French Revolution on Turkey". <u>Journal of World History</u> 1, 1953, pp. 105-125.</p> <p>ארליך, חגי, <u>מבוא להיסטוריה של המזרח-התיכון בעת החדשה</u>, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1988.</p> <p>טולידאנו, אהוד, <u>מבוא לתולדות האמפריה העותמנית</u>, תל אביב: משרד הביטחון, 1985.</p> <p>ענבר, אפרים, <u>המשוואה האסטרטגית החדשה במזרח הים התיכון</u>, רמת גן: בס"א, 2014.</p>		
<p>Badeau, John, <u>The American Approach to the Arab World</u>, New York: Harper and Row, 1970.</p> <p>Keddie, Nickie, <u>Jamal Al- Din Al-Afghani</u>, Princeton: Princeton University Press, 1964.</p> <p>Vatikiotis, Panayiotis, <u>The History of Modern Egypt from Muhammad Ali to Mubarak</u>, London: Weidenfeld and Nicolson, 1991.</p> <p>ארליך, חגי, <u>מבוא להיסטוריה של המזרח-התיכון בעת החדשה</u>, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1988.</p> <p>פורת, ליעד, <u>האחים המוסלמים ואתגר השלום בין מצרים לישראל</u>, רמת גן: בס"א, 2013.</p>	<p>לאומיות מצרית - מצריות לצד אסלאם מפלישת נפוליאון ועד כיכר תחריר</p>	<p>6 - 5</p>
<p>Antonius, George, <u>The Arab Awakening</u>, Beirut: Khayats, 1961.</p> <p>Dawn, Clark, "The Rise of Arabism in Syria". <u>Middle East Journal</u> 16, 1962, pp. 145-168.</p> <p>Friedman, Isaiah, "The MacMahon-Hussein Correspondance: The Question of Palestine". <u>Journal of Contemporary History</u> 2, 1970, pp. 83-122.</p> <p>Haim, Sylvia, <u>Arab Nationalism: An</u></p>	<p>לאומיות ערבית - משקיעת האסלאם לשקיעת הפן ערביות ועד לאביב הערבי</p>	<p>7 - 6</p>

Anthology, Berkley: University of California Press, 1962.

Hourani, Albert, Arabic Thought in the Liberal Age, Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

Karsh, Efraim, Arab Imperialism: The Tragedy of the Middle East, Ramat Gan: The Begin Saadat Center for Strategic Studies, 2006

Kedourie, Eli, "Faisal's Entry into Damascus". Middle Eastern Studies 1, 1964, pp. 66-83.

Kedourie, Eli, Afghani and Abduh, London: Cass, 1966.

Kedourie, Eli, "The Politics of Political Literature: Kawakbi, Azury, Jung". Middle Eastern Studies 8, 1972, pp. 227-240.

Lewis, Bernard, The Arabs in History, London: Hutchinson's University Library, 1956.

Tauber, Eliezer, The Arab Movements in World War I, London: Cass, 1993.

Tibawi, Abdul Latif, Anglo- Arab Relations and the Question of Palestine, 1914- 1921, London: Luzac, 1978.

Frisch, Hillel, Arab Armies: Religious, Economic & Structural Dimensions, Ramat Gan: BESA, 2003

Frisch, Hillel, The ISIS Challenge in Syria. Implications for Israeli Security, Ramat Gan: BESA, 2016

Karsh, Efraim, Arab Imperialism: The Tragedy of the Middle East, Ramat Gan: BESA, 2006

Inbar, Efraim, The 2011 Arab

<p><u>Uprising and Israel's National Security</u>, Ramat Gan: BESA, 2012</p> <p>קידר, מרדכי, "תנועות מחאה בסוריה". <u>סוריה – לאן?</u>, רמת גן: בס"א, 2005, עמ. 28 - 23</p>		
<p>Meskoob, Shahrokh, <u>Iranian Nationality and the Persian Language</u>, Washington D. C: Mage Publishers, 1992.</p> <p>טאהירי, אמיר, <u>רוח-אללה: חומייני והמהפיכה האסלאמית</u>, תל אביב: עם עובד, 1985.</p> <p>מגן, זאב, <u>עלייתו של רזא שאה פהלוי: 1925-1921</u>, רמת גן: אוניברסיטת בר אילן, 1995.</p> <p>מנשרי, דוד, <u>איראן- בין אסלאם למערב</u>, תל אביב: משרד הביטחון, 1996.</p> <p>מנשרי, דוד, <u>איראן לאחר חומייני: אידיאולוגיה מהפכנית לעומת אינטרסים לאומיים</u>, תל אביב: מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום, 1999</p> <p>קידר, מרדכי, "היסודות האידיאולוגיים של המשטר האיראני". בתוך אפרים, ענבר (עורך) <u>איראן בדרך לפצצה</u>, רמת גן: מרכז בגין סאדאת למחקרים אסטרטגיים, 2006, עמ' 9-16.</p>	<p>לאומיות פרסית - מאימפריה פרסית לתיאוקרטיה שיעית</p>	<p>9 - 8</p>
<p>Eisen, Robert, <u>The Peace and Violence of Judaism: From the Bible to Modern Zionism</u>, New York: Oxford University Press, 2011.</p> <p>Gelber, Yoav, <u>Nation and History :Israeli Historiography and Identity between Zionism and Post-Zionism</u>, London: Vallentine Mitchell, 2010.</p> <p>בלפר, אלה, <u>מלכות שמים ומדינת ישראל: המימד הפוליטי בהגות היהודית</u>, רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן, 1991.</p> <p>בלפר, אלה, <u>זהות כפולה, על המתח בין ארציות לרוחניות בעולם היהודי</u>, רמת גן:</p>	<p>לאומיות יהודית - מיקומה של הדת במבנה העומק הדיאלקטי של הלאומיות היהודית מימי המקרא ועד לתקופה הפוסט ציונית</p>	<p>12 - 10</p>

<p>אוניברסיטת בר-אילן, 2004.</p> <p><u>הרצל, תיאודור, מדינת היהודים, ניסיון של פתרון מודרני לשאלת היהודים, חדרה: מדרן, 1977.</u></p> <p>זבוטינסקי, זאב, "על הטריטוריאליזם". <u>כתבים ציוניים ראשונים, ירושלים: ערי ז'בוטינסקי, תש"ט 1949.</u></p> <p>קלורמן-עראקי, בת-ציון, "ההיסטוריוגרפיה של יהודי תימן וגיוסה להבניית הזהות הלאומית". בתוך יוסי, דהאן והנרי, וסרמן (עורכים) <u>להמציא אומה, אנתולוגיה, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2006, עמ' 299-330.</u></p> <p>רובינשטיין, אמנון, <u>מהרצל עד רבין והלאה, ירושלים: שוקן, 1997.</u></p> <p>רם, אורי, "הימים ההם והזמן הזה: ההיסטוריוגרפיה הציונית והמצאת הנרטיב הלאומי היהודי: בן-ציון דינור וזמנו". בתוך יוסי, דהאן והנרי, וסרמן (עורכים) <u>להמציא אומה, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2006, עמ' 217-260.</u></p>		
<p>De Vore, Ronald, <u>The Arab Israeli Conflict: A Historical, Political, Social and Military Bibliography</u>, Santa Barbara: Oxford, 1976.</p> <p>Gillon, Dan, "The Antecedents of the Balfour Declaration". <u>Middle Eastern Studies</u> 5, 1969, pp. 131-150.</p> <p>Hallion, Richard, <u>Storm over Iraq: Air Power and the Gulf War</u>, Washington D.C.: Smithsonian Press, 1992.</p> <p>Hiro, Dilip, <u>Desert Shield to Desert Storm: The Second Gulf War</u>, Lincoln: Harper Collins, 2003.</p> <p>Huntington, Samuel, "The Clash of Civilizations". <u>Foreign Affairs</u> 72, 1993, pp. 22-49.</p> <p>Inbar, Efraim, "Arab Israeli Coexistence: The Causes, Achievements and Limitations".</p>	<p>טלטלה דתית-לאומית פנימית והשלכתה על חוסר יציבות בינלאומית - האם הסכסוכים המזרח תיכוניים לאומיים או דתיים? ניתוח ארבעה סכסוכים טיפוסיים</p>	<p>13</p>

<p><u>Israel Affairs</u> 6, 2000, pp. 256-270.</p> <p>Kedourie, Eli, "Sir Mark Sykes and Palestine, 1915-16". <u>Middle Eastern Studies</u> 6, 1970, pp. 340-345.</p> <p>Podeh, Elie, "Rethinking Israel in the Middle East". <u>Israel Affairs</u> 3, 1997, pp. 280-295.</p> <p>בנג'ו, עופרה, <u>עיראק של צדאם: שיח פוליטי ושפת הכוח</u>, תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשנ"ו 1996.</p> <p>בנג'ו, עפרה, "האתגר הכורדי למדינה העיראקית". בתוך איילון, עמי (עורך), <u>איראן ועיראק: משטרים מהפכניים במיצר</u>, תל אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, 2002, עמ' 39-48.</p> <p>ברגמן, רונן, <u>נקודת האל-חזור. המודיעין הישראלי מול איראן והחיזבאללה</u>, אור יהודה: כנרת, זמורה-ביתן, דביר, 2007.</p> <p>ורד, יעל, <u>הפיכה ומלחמה בתימן</u>, תל אביב: עם עובד, 1967.</p> <p>זיסר, אייל, "העולם הערבי לאחר המלחמה". בתוך אפרים, ענבר (עורך) <u>מלחמת לבנון השניה ולאחריה</u>, רמת גן: מרכז בגין סאדאת למחקרים אסטרטגיים, 2007, עמ' 41-46.</p> <p>לואיס, ברנרד, <u>משבר האסלאם, ממלחמה מקודשת לטרור רצחני</u>, אור יהודה: זמורה-ביתן, 2006.</p> <p>מגן, זאב, "ההנהגה האיראנית ויחסה לישראל". בתוך אפרים, ענבר (עורך) <u>איראן בדרך לפצצה</u>, רמת גן: מרכז בגין סאדאת למחקרים אסטרטגיים, 2006, עמ' 1-8.</p> <p>רבי, עוזי, "הסהר השיעי: חזון איראני וחשש ערבי". בתוך עוזי, רבי (עורך) <u>זמן איראן</u>, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2008, עמ' 77-98.</p>		
---	--	--

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: נוכחות בהרצאות חובה

מרכיבי הציון הסופי – בחינה בסוף כל סימסטר

ד. **ביבליוגרפיה:** (רשות. מפורטת למעלה)